

PŘESTAVBA

vojenského vysokého školství

POKRAČUJE

Dne 1. září 1967 byla zahájena příprava důstojníků z povolání u několika oborů podle nového systému přípravy kádřů ČSLA. Tím byly v podstatě splněny i úkoly první etapy přestavby vojenského školství v duchu usnesení předsednictva ústředního výboru z 8. března 1966.

Úkoly této etapy byly velmi složité, náročné a byly řešeny pod značným tlakem času, ne vždy v názorové jednotě na mnohé problémy. Je to přirozené, neboť nová koncepce rozvoje školské soustavy v ČSLA vychází převážně z určitých hypotéz a nemohla se pevněji opřít ani o hlubší vědecký výzkum vojenského školství, ani o žádný příklad, tím méně o zkušenosti z obdobných vzdělávacích soustav v jiných armádách.

Proto i dnes, kdy hlavní těžiště práce se přesunuje do vojenských škol, bude

třeba dále bojovat nejen za správné chápání principů přestavby a za jednotu názorů při podrobném rozpracování schválených učebních dokumentů, ale především za realizaci těchto principů při zpracování učebních fondů a v učebně výchovném procesu.

Proč zdůrazňuji především tuto skutečnost?

Je nesporné, že učební plány, učební programy, tematické plány, správné formulování učebních cílů a obsahů jednotlivých předmětů mají zásadní význam v novém pojetí přípravy kádřů ČSLA. **Dávají však jen určitý organizační rámec, který musí být vyplněn tím, co vytvoří skutečně novou kvalitu učebně výchovného procesu, co přivede ke splnění cíle přestavby vojenského školství.**

...

Dále si všimnu, co bylo již na přestavbě vysokého vojenského školství rozhodnuto a uskutečněno, v čem dosaženo jednoty a kde při konkrétním rozpracování dříve schválených zásad dochází stále ještě k dalšímu střetávání názorů, k nejjasnostem a pochybnostem, které by mohly ne-

gativně ovlivnit další práci, kdybychom na ně včas a správně nereagovali.

Stranické a pedagogické aktivity, vědecké rady fakult VAAZ a vojenský odborný tisk v minulém roce značně přispěly, aby velitelský sbor naší armády a stálý stav vojenských škol byl seznámen s obsahem

nové soustavy vojenského školství a aby pochopil příčiny i cíle přestavby. V té době nebylo podstatnějších připomínek ke zpracovávaným studiím, které byly podkladem k určení nomenklatury studijních oborů, specializací a profilů jejich absolventů.

Kladně byla hodnocena snaha, aby studium na vojenských vysokých školách se stalo přitažlivější pro naši mládež, aby vojenské školy měly dostatečně širokou náborovou základnu k výběru opravdu kvalitních uchazečů. K přitažlivosti mělo přispět zejména to, že posluchači vojenských vysokých škol v průběhu 4—5 let dostanou nejen plně vysokoškolské vzdělání, ale že současně absolvují i základní vojenskou službu. Tím budou nesporně preferováni před absolventy civilních vysokých škol, kteří kromě vojenské přípravy v době vysokoškolského studia (600 hodin) pokračují ještě jeden rok v základní vojenské službě u útvarů.

Na druhé straně však toto řešení přineslo celou řadu problémů, a proto i ostrá střetnutí názorů v době, kdy se začal projevovat konkrétnější vliv na rámcové a především na podrobné učební plány.

Základní výcvik a vojenská příprava, jímž musí posluchači projít (aby kromě teoretického základu získali ve škole alespoň některé praktické zkušenosti, nezbytné zejména z hlediska bojové pohotovosti, k plnění povinností v nástupní funkci po absolvování školy) vyžadují totiž nutný čas, který se pak nedostává jak ve společenských vědách, v obecném teoretickém základu a jeho aplikaci, tak i v teoretických předmětech specializace. Protože nebylo možné narušit základní principy přestavby, tj. požadavek, aby absolventům byla především poskytnuta široká technická příprava s patřičně zvýrazněnou přípravou společenských věd, základy logiky a obecné metodologie soudobé vědy, došlo u některých specializací k situaci, kdy bylo obtížné nebo nebylo ani možné vytvořit dostatečné podmínky pro vojenskou přípravu a pro konkrétní přípravu důstojníka - specialisty (i když tato příprava byla správně chápána jen jako součást širšího cíle). V průběhu další práce na přestavbě byla tato otázka středem pozornosti a příčinou četných rozdílných názorů. Např. mnozí soudruzi ukazovali, že v některých případech absolventi civilních vysokých škol na konci základní vojenské služby — vzhledem k vyhrazené době vojenské přípravy — mohou být v ní i ve speciální přípravě lépe připraveni, než absolventi vojenských vysokých škol.

V novém systému budou přicházet na vojenskou vysokou školu posluchači bez

jakýchkoliv znalostí jak obtížnosti vojenské služby, tak i náročnosti vysokoškolského studia. To může způsobit značnou „úmrtnost“ ve studiu — dokonce větší, než na civilních vysokých školách. To by byl zjev velmi nevitáný a jeho řešení by bylo složitější, než na civilních vysokých školách.

To, že posluchači neabsolvují ani jeden rok základní vojenské služby u útvaru před nástupem na vojenskou vysokou školu, že nebudou připraveni na svoje povolání na základě vlastních, tvrdých zkušeností ze služby u bojových jednotek, že poznají tvrdé podmínky práce důstojníka z povolání v vojsk až po absolvování vojenské vysoké školy, může mít i další negativní následky. V době, kdy budou již vázání závazkem, nemusí být vždy dostatečně morálně připraveni na těžkou službu u bojových útvarů a navíc — ne vždy budou znát skutečný život, potřeby a myšlení vojáků a poddůstojníků základní služby z vlastní praxe, ale spíše jen z pohledu velitele, připravovaného ve škole převážně teoreticky.

Připustím-li, že v těchto námitkách může mít co činit jen zakořeněná tradiční postoj k novému a nevzrůšenému, nelze v těchto obavách nevidět i jistý reálný základ. Proto je nutné počítat vedle kladů i s určitými ne právě příznivými důsledky přijatého řešení. Námitky byly předneseny a známy velení armády i ještě před přijetím rozhodnutí. Konkrétní situace, tj. nízká přitažlivost systému vojenského vzdělávání pro mládež a v důsledku toho smířování se i s nižší kvalitou získaných posluchačů vojenských škol, donutily však velení dát přednost uvedenému řešení.

Dále se různé uvažuje nad stanovenou nomenklaturou studijních oborů. Zatímco nejsou v podstatě vážnější připomínky k některým oborům (např. k oboru velitelsko-organizačnímu vševojskovému), jsou někdy obavy, zda např. u oboru spojovacího, PVO, vojenskochemického je opravdu reálné (a i účelné) připravovat absolventy v průběhu pěti let stejně kvalitně jak na funkce velitelské, tak i na funkce technické. Zastánci jednoho názoru zdůrazňují, že množství a složitost bojové techniky, zejména u útvarů speciálních vojsk (spojovacího, chemického atd.) nutně vyžadují, aby i jejich velitelé byli připraveni na úrovni provozních inženýrů. Ukazují i na možnost všestrannějšího využití takto připravených absolventů v praxi buď na velitelských, nebo v technických funkcích podle toho, v které oblasti se absolvent u vojsk lépe osvědčí.

Opdůrci na druhé straně uvádějí, že čím složitější je bojová technika, tím nutnější je diferenciaci v povinnostech a znalostech — tedy i v přípravě velitele a technického zástupce. Zdůrazňují, že i **charakter boje si vynucuje respektovat speci-
fičnost funkce velitele a jeho technického zástupce, specialisty profilu provozního inženýra.** Nepokládají za reálné připravit za 5 let univerzálního vysokoškolsky vzdělaného odborníka. Dokazují, že v přípravě velitele by měly převažovat především společenskovo-vední a vojenské disciplíny (taktika, operační umění, velení vojskům), i když jsou si plně vědomi nezbytnosti solidního teoretického základu z všeobecně vědních a technických předmětů. **Na-
proti tomu u posluchačů, kteří budou za-
stávat funkce provozních inženýrů (tech-
nických zástupců), mělo by tomu být obrá-
cené** — v jejich přípravě by tedy měly převažovat všeobecně vědní a odborné technické disciplíny. Stoupenci těchto názorů často poukazují na obdobné řešení jak v Sovětské armádě, tak i v jiných armádách velkých států.

Oba názory uvádějí vážné důvody pro i proti dnešnímu velitelsko-inženýrskému oboru. Byly známy již v letech 1960—61, kdy byl tento obor na VAAZ připravován a zaváděn. Avšak teprve praxe, tj. uplatnění absolventů tohoto oboru u vojsk a ve štábech, dá správnou odpověď. Proto pokládám za velmi důležité a nutné pečlivě sledovat práci prvních absolventů velitelsko-inženýrských specializací u vojsk, objektivně zhodnotit klady i nedostatky v jejich práci, analyzovat příčiny a teprve pak vyvodit konečné závěry.

Stanovená nomenklatura oborů v novém systému vojenského školství neřešila tento problém u všech druhů vojsk podle jedné zásady. Zatímco u některých druhů vojsk (např. tankového a ženijního) se nadále počítá s rozdílnou přípravou velitelů (ve skupině vojenských věd v oboru velitelsko-organizátorském) a jejich technických zástupců (ve skupině strojírenství v oboru tankovém a automobilním nebo ženijním), u jiných druhů vojsk je příprava všech důstojníků jednotná (např. u PVO a spojovacího vojska ve skupině elektrotechnické, u chemického vojska ve skupině technické chemie).

Při stanovení oborů bylo nutné bojovat především proti tendenci připravovat důstojníky ve značném počtu úzkých specializací. Tato tendence vycházela ze snahy, aby absolventi byli již na vojenské vysoké škole připraveni jako specialisté na konkrétní funkce. Stoupenci této tendence zdůvodňovali svoje stanovisko zejména tím, že to vyžaduje stálá bojová

pohotovost vojsk naší armády. Dále uvádějí, že kromě toho režim života vojsk ani nedovoluje, aby se absolventi mohli delší dobu zpracovávat do svých funkcí a aby se teprve u útvarů učili to, co potřebují znát k řízení bojové a politické přípravy i k plnění všech ostatních funkčních povinností uvedených v našich řádech a předpisech. **Účelové zaměření pro-
filů absolventů, především na požadavky současné praxe vojsk, by vedlo k značné
úzkým oborům, k zvýšení jejich počtu
nebo k nadměrnému prodlužování doby
studia. Světový vývoj vysokého školství,
a to i vojenského, jde však dnes z objek-
tivních důvodů opačným směrem. Pokládá
za nutné vyzbrojit posluchače již na za-
čátku povolání širokým univerzálním zá-
kladem, naučit je věcně a kriticky myslet
a tvůrčím způsobem aplikovat teorii.**

Příprava na konkrétní funkce by měla být úkolem především nástupní praxe u vojsk, ve štábech. Příprava užších specialistů musí být předmětem popromočních nebo postgraduálních forem studia. Tato tendence byla také vzata za základ nového systému vojenského vysokého školství.

Různé názory jsou i na **zaměření týlo-
vých oborů.** Pracovníci, kteří připravovali zásady nového vysokoškolského systému, dávali těmto oborům především charakter organizátorsko-ekonomický, neboť viděli hlavní činnost v oblasti plánování, distribuce zásob, v organizaci a provádění týlového zabezpečení. Naproti tomu mnozí pracovníci týlu zdůrazňují daleko více stránku ekonomickou, znalost výroby a technologie. Protože absolventi týlových oborů mají nastupovat na funkce u útvarů a to, že byly v jejich přípravě zdůrazňovány i výše uvedené aspekty, způsobilo, že mnozí týloví pracovníci požadují pro své obory jiné, zpravidla užší zaměření a podstatně delší dobu studia, než u ostatních velitelsko-organizátorských oborů.

Uvedu i další názory na pojetí týlových oborů, zejména některých vševojskových velitelů útvarů a svazků druhů vojsk. Mnozí z nich naopak doporučují **snížit počet týlových oborů a užší specializaci (proviantsní, výstrojní) organizovat
na základě studia vševojskového týlu až
v samém závěru studia, popřípadě až v po-
promočním studiu.**

Diskuse a další střetávání všech těchto názorů pomůže nakonec nalézt co nejučelnější a nejvýhodnější řešení. To, že týlové specializace zahájí až v příštích letech, dává možnost uvážlivě rozpracovat jejich pojetí a přípravu na základě obecně platných tendencí.

Mnoho soudruhů ukazuje i na účelnost užší spolupráce s civilními vysokými ško-

lami při přípravě některých úzkých oborů, kde absolventů je v armádě potřeba jen malý počet a jejich příprava by byla v civilu ekonomičtější (např. u finančního oboru, v povětrnostní službě, v geodezii a kartografii apod.) cestou vojenské nadstavby.

I to by mohlo vést ke snížení počtu oborů a k soustředění úsilí na kvalitu školení

lení typických vojenských oborů. Na druhé straně je však nutné vidět značné obtíže a omezené možnosti vojenské správy při náboru takových specialistů. Mohla by však pomoci stipendia poskytovaná vojenskou správou, obdobně jak již úspěšně praktikují mnohé civilní závody nebo kraje.

* * *

K hlubšímu poznání celé řady dalších problémů, jejich vzájemných a často velmi složitých vztahů v novém systému vojenského školství došlo však teprve při rozpracování návrhů učebních plánů. Nejostřeji se projevily sice objektivní, ale vzájemně často zcela protichůdné skutečnosti.

Zatímco požadavky na znalosti a mnohdy i na praktické návyky důstojníka z povolání každým rokem rostou, délka jeho přípravy v novém systému se neprodloužila, ale naopak zkrátila (celková doba dosavadního studia v učilišti a na vojenské akademii). Z nedocení této rozporné skutečnosti došlo již na počátku přestavby k nereálnému stanovení profilů absolventů, a proto bylo nutné přikročit k jejich podstatné úpravě. Teprve rozpracování učebních plánů přesvědčivě ukázalo, že **nový systém přípravy důstojníka z povolání nelze chápat jako prostý součet kvalit absolventa dosavadního učiliště a vojenské akademie.** Mnozí velitelé, pracovníci štábů i příslušníci MNO byli proto zklamáni, že nový systém dá absolventům sice základní vysokoškolské vzdělání ve společenskovední přípravě, v oblasti přírodovědní a technické, ale že jejich vojenskoodborná příprava se omezí jen na základní velitelské funkce (velitele čety, roty). I když bylo dostatečně vysvětleno, že nová vojenská vysoká škola nemůže ve stanovené délce studia připravit absolventy na vyšší velitelské a štábní stupně a že teprve postgraduální studium absolventy připraví na vyšší funkce, měli k tomu mnozí důstojníci nadále svoje výhrady. Jednou z nejčastějších bylo to, že při zdůvodňování předností nového systému školství se někdy (podle mého názoru zcela nesprávně) uvádělo, že v něm nebude již docházet k narušování bojové pohotovosti vojsk častým odvoláváním důstojníků do dlouhodobého školení, do různých kursů apod. Je proto třeba zcela otevřeně říci, že i v novém systému se budou muset důstojníci učit po celý život, že celá doba jejich aktivní služby bude obdobím neustálého obnovení, prohlubování, rozšiřování a získávání nových vědomostí, schop-

ností a zkušeností. Stejně otevřeně je třeba přiznat, že nový systém školení předpokládá a bude muset vytvořit pro samostatné studium a velitelskou přípravu důstojníků u útvarů příznivější podmínky, než je tomu dosud u mnohých útvarů a svazků.

Na druhé straně nejen bouřlivý rozvoj vojenské techniky a její podstatně rychlejší zastarávání, prudký rozvoj vojenského umění, **ale i koncepce a podstata nového systému** (tj., že základní studium vojenské vysoké školy nedává vzdělání na vyšší a na užší specializace), si **vynucuje velmi promyšlený, ucelený a značně náročný systém postgraduálního školení.** Bylo by nereálné, aby postgraduální školení, připravující absolventy na vyšší funkce nebo na některé užší specializace, bylo řešeno formou velitelské přípravy, v samostatném studiu nebo jen dálkově. Interní postgraduální studium musí proto tvořit nedílnou součást nového systému vojenského školství.

Při dodatečné úpravě profilu bylo jasné vyjádřeno i to, že profil absolventa nemůže být totožný s požadavky funkce, na niž je posluchač připravován a pro niž obecně stanoví povinnosti naše řády a předpisy. Škola však musí připravit absolventa tak, aby po určité době nástupní praxe pod cílevědomým vedením svých nadřízených zvládl snadno a tvůrčím způsobem všechny své funkční povinnosti. A nejen to. Široký teoretický a metodický základ studia vojenské vysoké školy by měl vytvořit u absolventů takovou adaptabilitu, aby mohli být velmi rychle připraveni i na nové, speciální funkce, jejichž potřeba vznikne při dalším rozvoji armády.

Mezi příslušníky druhů vojsk (kater, štábů, velitelského sboru) a zpracovateli koncepce přestavby došlo k vyhraněnému střetnutí názorů při **posuzování proporcí jednotlivých vědních oblastí v rámcových učebních plánech.** Uvedl jsem již, proč byla přednostně přijata koncepce širokého teoretického základu před požadavky užší specializace. Byly však i další problémy.

Schválené zásady přestavby vyžadovaly, že základní vzdělání posluchačů vojenských vysokých škol musí být svými metodami a odbornou úrovní srovnatelné se vzděláním na jiných vysokých školách s tím, že však jde o vzdělání účelové, tj. jako příprava na celoživotní práci důstojníka z povolání. Jednostranné zdůrazňování pouze první poloviny této zásady mělo za následek, že některé katedry, jejichž disciplíny tvoří teoretický základ (např. matematika, fyzika, chemie) nebo rozhodují při formování specializace, důsledně vyžadovaly, aby učešní plány vyhradily těmto disciplínám stejný počet hodin jako v příbuzných oborech na civilních vysokých školách. Splnění tohoto požadavku by vedlo buď k značnému prodloužení délky studia, nebo k podstatnému potlačení druhé části uvedené zásady, že jde totiž o účelové vzdělání, o přípravu vojenského profesionála.

Největším problémem při práci na učebních plánech je, a v novém systému i bylo, určit počet hodin na jednotlivé předměty, jejich návaznost a rozložení v průběhu studia.

Po nové úpravě profilů zůstaly učešné výchovné úkoly většiny předmětů značně náročné. Není proto divu, že splnění těchto úkolů ve vymezených hodinách se některým učitelům i celým katedrám zdálo téměř nerealizovatelné, jestliže současně nepřemýšleli o nutné intenzifikaci učešné výchovného procesu a o hledání nových, efektivnějších metod výuky svých předmětů v novém systému.

K řešení tohoto problému by nemohlo stanovit vysoký počet výukových hodin v týdnu, ani převádět do nepovinné nebo do výběrové výuky takové předměty, které jsou k výchově důstojníka z povolání naprosto nutné (např. tělesná příprava, řízení vozidel apod.).

Studium na vojenské vysoké škole má a nesporně bude mít i v budoucnu celou řadu zvláštností ve srovnání s civilními vysokými školami. Prakticky vojenský výcvik, ošetřování bojové techniky, omezená kapacita a hospodárné využití věcvíkových zařízení, strážní a dozorní služba a celá řada dalších faktorů jistě značně ovlivní režim vojenských vysokých škol, plány studia i denní vyučovací dobu.

Na druhé straně, při těchto složitých,

náročných a značně odlišných problémech od civilních vysokých škol, není možné zapomínat na jedno: **na vojenskou vysokou školu bude přicházet v podstatě stejná mládež jako na civilní vysoké školy, bude mít v podstatě stejné nároky na kulturní vyžití, sport, zábavu, odpočinek atd.** Splnění nebo nesplnění těchto nároků podstatnou měrou rozhodne o tom, zda i v dalším bude nový systém vojenského školství skutečně atraktivní. To by měli mít na mysli všichni ti, kteří v novém systému vojenského školství pracují nebo se k němu vyjadřují. Je totiž třeba otevřeně přiznat, že **pro dnešní mládež je velmi často málo přesvědčivé, a zcela ne již rozhodující, jak byla vychována a jak žila generace jejich otců, jaké nároky a jaký režim života byl na vojenských školách dříve.**

Tyto důvody nejsou jediné, proč je třeba vždy opatrně vážit, kolik hodin výuky je možné v týdnu plánovat a kolik času kromě studia je nutné vyhradit na odpočinek, sport, kulturní vyžití atd. S tímto problémem souvisí i samostatná práce posluchačů.

V samostatné práci vidí téměř všichni pedagogové hlavní metodu přípravy posluchačů na každé vysoké škole. Je-li tomu tak, pak k jejímu systematickému rozvoji musí být všichni posluchači vedeni i na vojenské vysoké škole, a to ne až v posledních semestrech, ale ihned od samého začátku studia. Budoucí důstojníci mají aktivně pracovat v ČSM, být fyzicky dobře připraveni, pracovat v zájmových kroužcích. K tomu všemu je však nutné vytvořit již dnes **v učebních plánech a denním režimu potřebný prostor.** Sotva by byl získán, bude-li průměrná denní vyučovací doba delší, než 5–6 hodin.

Není možné a ani účelné rozvádět v tomto článku všechny další problémy, které je nutné při dosavadních různých názorech ještě řešit, nebo které ještě dnes nemohou být úspěšně vyřešeny. Je to např. vědeckovýzkumná práce, doplňování a odborný růst vědeckopedagogického sboru atd.

Realita života, konkrétní situace, ekonomické a další důvody nedovolují hned realizovat i mnohé správné myšlenky. Je však nutné neustoupit od nich provždy, ale realizovat je postupně tak, jak to okolnosti dovolí.

• • •

Uvedl jsem, jaké dosud existují rozdílné názory, jaké jsou neshody a různé rozpory nejen v pojetí zásad, ale především v jejich realizaci, při řešení některých

konkrétních úkolů přestavby vojenského vysokého školství. Byla vyřešena celá řada problémů, na jejichž základě je nutné systematicky zkvalitňovat a modernizovat

výuku. Je však ještě mnohde slabá jednotná názorů i v některých dříve rozhodnutých otázkách. Není to nic nepřírozeného. Jedno však je jisté. **V určité etapě, s cílem splnit rozkaz velení armády a dodržet schválený harmonogram prací, je nutné diskuse ukončit, vyhodnotit a problémy řešit.** Taková situace je i dnes, kdy je hlavním úkolem příprava učitelů a učebních materiálů k výuce v dosavadních i nových oborech.

Nadále je účelné využívat všech demokracických metod a vhodných opatření, odborných znalostí a zájmu všech zainteresovaných pracovníků nejen ve škole, ale i u vojsk. Příprava velitelského sboru je nejen velmi nákladná, ale je nesporně jedním z rozhodujících činitelů bojové pohotovosti celé armády. Bylo by těžké vyčíslit škody, k nimž by v této práci mohlo dojít.

Při pozornosti k mínění všech, kteří se otevřeně a kriticky vyjadřují jak k zásadám, tak i k jejich realizaci, lze se dopracovat v další etapě k řešení, které bude optimálně zabezpečovat přípravu důstojníků pro potřeby vojenství a moderní socialistické společnosti v pokračující vědeckotechnické revoluci.

Připouštím, že některé dosavadní názory na nový systém vojenského školství jsou jen hypotézy a nemusí být zcela přesné. Vždyť jsou odvozeny převážně jen z ne příliš dlouhé empirie a nejsou dosud dostatečně pevně opřeny o skutečné hluboké vědecké studie (např. o dlouhodobý plán potřeby velitelských kádrů konkrétně vymezených profilů, o solidní závěry srovnávací pedagogiky a sociologie, o studie práce dosavadních absolventů našich vojenských vysokých škol podle jednotlivých specializací a učebních plánů apod.). **Jen široký, aktivní a vysoce kritický zájem**

celé naší kvalifikované vojenské veřejnosti o problémy přestavby vojenského školství může včas paralyzovat mnohé nedostatky a může chránit před tím, aby různá řešení a opatření, která se dnes jeví jako správná a vhodná, nemusela být po krátké době znovu od základu revidována, nahrazována jinými, někdy i zcela protichůdnými právě proto, že neodpovídala skutečným tendencím vývoje společnosti, rozvoje bojové techniky, vojenského umění nebo že nebyla všestranněji posouzena a domyšlena.

Nakonec zdůrazňuji, že i když byly položeny k této práci solidní základy a vykonán již velký kus práce, o kvalitě přestavby, o kvalitě přípravy našeho příštího důstojnického sboru se bude teprve rozhodovat. Rozhodne o ní nejen škola, ale celý vzdělávací systém důstojníků z povolání. Škola v něm tvoří nesporně základ, ale jeho nedílnou součástí musí být i příprava v nástupní praxi, všechny formy velitelské přípravy ve vojscích a dále postgraduální studium. Stejně tak je třeba pochopit, že i nový vzdělávací systém nezůstane stále neměnným. Bude se dále vyvíjet, prohlubovat, upravovat a měnit. Proto již dnes by měl být organizován a realizován tak, aby byl dostatečně adaptabilní pro nové požadavky vědy, techniky a armády vcelku.

Nový systém vojenského školství a jeho další rozpracování neměl by také z tohoto důvodu nadále zůstat jen starostí kolektivů vojenských škol a úzkého kruhu určených funkcionářů velení armády.

Příspěvek k zvýšení zájmů o problémy přípravy kádrů v armádě v novém vzdělávacím systému, zejména o přestavbu našeho vojenského vysokého školství a získat další příslušníky ČSLA k aktivní pomoci při její realizaci — to je hlavní cíl tohoto článku.